

♦ יום שני כ"ג אלול ♦

יבְדִיל לְאַקְמָא יְתָךְ יוֹמָא דִּין קְדְמוּהִי
לְעִמָּא וְהוּא יְהִי לָךְ לְאַלְהָ פְּמָא דִּי מְלִיל
לָךְ וּקְמָא דִּי קְיִים לְאַבְהֶתְךָ לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב:

(יב) לְמַעַן הָקִים אֶתְךָ הַיּוֹם | לֹא לְעַם וְהוּא יְהִי־לָךְ
לְאַלְהִים כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּךְ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב:

כ"ג - לְמַעַן הָקִים אֶתְךָ הַיּוֹם לֹא לְעַם • כֹּל־כֵּךְ הוּא נִכְנָס לְטֶרַח לְמַעַן קָיָם אוֹתְךָ לְפָנָיו לְעַם. וְהוּא
יְהִי לָךְ לְאַלְהִים • לְפִי שְׂדֵבֶר לָךְ וְנִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם שְׂאֵל לְהַחֲלִיף אֶת זֶרְעוֹ בְּאַמָּה אַחֲרַי, לְכֵךְ הוּא אוֹסֵר
אֶתְכֶם בְּשִׁבוּעוֹת הַלָּלוּ שְׂאֵל תִּקְנִיטוּהוּ, אַחַר שֶׁהוּא אִינוֹ יָכֹל לְהַבְדִּיל מִכֶּם. עַד כַּאֲן פִּרְשִׁיתִי לְפִי פְּשׁוּטוֹ
שֶׁל פֶּרֶשֶׁה. וּמְדַרְשׁ אַגְדָּה: (תַּחְוּמָא) לְמָה נִסְמְכָה פֶּרֶשֶׁת "אַתֶּם נֹצְבִים" לְקַלְלוֹת? לְפִי שֶׁשְׁמַעוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵה
קַלְלוֹת חֶסֶר שְׁתִּים, חוּץ מִ"ט שְׁבַתוֹרַת בְּהֵנִים, הוֹרִיקוּ פְּנִיָהם, וְאָמְרוּ: מִי יוֹכֵל לְעַמֵּד בְּאַלּוֹ? הַתְּחִיל
מִשֶּׁה לְפִסֵּם: "אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם", הַרְבֵּה הַכְּעִסְתֶּם לְמָקוֹם וְלֹא עָשִׂה אֶתְכֶם כְּלֵיה, וְהָרִי אֶתְם קְיָמִים לְפָנָיו.
הַיּוֹם • (סַהֲדוּרִין ק"ב ב) כִּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא קָיָם וְהוּא מְאֻפֵּיל וּמְאִיר, כֵּךְ הָאִיר לְכֶם וְכֵךְ עֲתִיד לְהָאִיר לְכֶם,
וְהַקְלָלוֹת וְהִיסוּרֵין מְקִיְמִין אֶתְכֶם וּמְצִיבִין אֶתְכֶם לְפָנָיו. וְאַף הַפֶּרֶשָׁה שְׁלֹמְעֵלָה מְזוּ, פִּיּוּסִין הֵם: "אַתֶּם

אשל אברהם - הרב אלאשילי

לְפָנָיו - כַּאֲמֹר: "לְפָנָי ה' אֶלְקֵיכֶם".
"הַיּוֹם", כִּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא קָיָם -
בְּאֹפֶן תְּמִידִי. וְרָאָה רַשִׁי לְעֵיל א, י:
"מֵהוּ וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם? הִנֵּכֶם מִשׁוּלִים
כִּיּוֹם, קְיָמִים כַּחֲמָה וְכֹלְכֵנָה
וְכַסּוּכֵיכֶם".
וְהוּא מְאֻפֵּיל - מַחֲשִׁיף.
וּמְאִיר - בְּכֵךְ אֶפֶל וּבְצִהָרִים מְאִיר,
אִי נִמְי: בְּעֵרֵב אֶפֶל וְהוֹלֵךְ, וְלִמְחֻרְתוֹ
מְאִיר (רש"י סַהֲדוּרִין ק, ב). כְּלוֹמֵר, גַּם
כִּשֶׁהוּא מַחֲשִׁיף אִינוֹ נֶעְלַם אֶלְא חוֹזֵר
לְהָאִיר, וְהוּוֹ עֵנֵן נוֹסֵף שֵׁשׁ בִּיּוֹם"
מְלַבֵּד זֶה שֶׁהוּא "קָיָם".
כֵּךְ הָאִיר לְכֶם - בִּיצִיאַת מִצְרַיִם.
וְכֵךְ עֲתִיד לְהָאִיר לְכֶם - כְּלוֹמֵר, גַּם
אִם יְהִי תִקּוּפוֹת שֶׁל אֶפֶל, הוּא יַחְזוֹר
וְיִאִיר לְכֶם.

וְהַקְלָלוֹת וְהִיסוּרֵין מְקִיְמִין אֶתְכֶם
וּמְצִיבִין אֶתְכֶם לְפָנָיו - כִּפֶּל בְּלִשׁוֹנוֹ:
הַקְלָלוֹת וְהִיסוּרֵין, וְכֵן "מְקִיְמִין
אֶתְכֶם וּמְצִיבִין אֶתְכֶם". וְיֵשׁ לְפֶרֶשׁ
שֶׁ"הַקְלָלוֹת .. מְקִיְמִין אֶתְכֶם",
"וְהִיסוּרֵין .. מְצִיבִין אֶתְכֶם". כְּלוֹמֵר:
הַקְלָלוֹת גּוֹרְמוֹת שְׂאֵל יִחְטְאוּ מִפְּנֵי
יְרֵאת הָעוֹנֵשׁ, וְיִשְׁאָרוּ שְׁלֵמִים
בְּצִדְקָתָם, וְעַל כֵּךְ אָמַר "מְקִיְמִין
אֶתְכֶם", וְאֵלּוּ הִיסוּרֵין שְׂבָאִים בְּעַקְבוֹת
הַחֲטָאִים, אִין זו רָעָה לְכֶם אֶלְא כִּפְרָה
הִיא לְכֶם, וְהֵם "מְצִיבִין אֶתְכֶם לְפָנָיו"
כְּקוֹדֵם הַחֲטָא (מִשְׁכִּיל לְדוּד).
וְאַף הַפֶּרֶשָׁה שְׁלֹמְעֵלָה מְזוּ, פִּיּוּסִין

מֵהֶם וּיְקִיְמוּ אֶת הַתּוֹרָה, אֶלְא כֵךְ אָמַר:
הַהֲכֵרַח שֶׁהִיא לְטֶרַח לְהַכְנִיסְכֶם
בְּבְרִית וְהָאֵלָה הַזֹּאת, וְאִינוֹ מוֹנִיחְכֶם
לְרִצּוֹנְכֶם, שְׂאֵם תִּרְצוּ לְקָיָם הַתּוֹרָה
תְּהִי לֹא לְעַם, וְאִם לְאֹ, יִרְחִיקְכֶם
מִמֶּנּוּ, הוּא לְפִי שְׂכָבֶר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם,
שְׂאֵל לְהַחֲלִיף אֶת זֶרְעוֹ בְּאוֹמָה אַחֲרַי,
וְלְפִיכֵךְ הוֹכֵרַח לְהַכְנִיסְכֶם בְּבְרִית
וְלֹאֲסוֹר אֶתְכֶם בְּשִׁבוּעוֹת הַלָּלוּ, שְׂאֵל
תּוֹכְלוּ לְעַבּוֹר וְלְהַרְחִיק אֶתְכֶם, מִפְּיִן
שְׂאִינוֹ יָכוֹל לְהַבְדִּיל מִכֶּם (רש"י). וְרָאָה
רַשִׁי יִחְוֹקָאֵל טו, כט: "אֲשֶׁר בְּוִית אֵלָה
וְגו' - אוֹתָהּ שֶׁקִּבַּלְתָּ עֲלֶיךָ בְּחוּרֵב
לְעַבְרָךְ בְּבְרִית ה' אֵלֶיךָ וְגו', אֵף לֹא
אָפַר אֲנִי אֶת הַבְּרִית מְלוֹכְרוֹ, כִּי אִין
אֲנִי כְּמוֹתְךָ".

וּמְדַרְשׁ אַגְדָּה - מְדַרְשׁ תַּחְוּמָא סִימָן
א.
לְמָה נִסְמְכָה פֶּרֶשֶׁת "אַתֶּם נֹצְבִים"
לְקַלְלוֹת? לְפִי שֶׁשְׁמַעוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵה
קַלְלוֹת חֶסֶר שְׁתִּים - תִּשְׁעִים וּשְׁמוֹנֶה
קַלְלוֹת שְׂבָמִשְׁנֵה תּוֹרָה (רש"י בַּמּוֹדֵר כט,
יח).
חוּץ מִ"ט שְׁבַתוֹרַת בְּהֵנִים",
הוֹרִיקוּ פְּנִיָהם - נִעֲשׂוּ פְּנִיָהם יְרוּקִים
מִתּוֹךְ פֶּחַד.
וְאָמְרוּ: מִי יוֹכֵל לְעַמֵּד בְּאַלּוֹ?
הַתְּחִיל מִשֶּׁה לְפִסֵּם: "אַתֶּם נֹצְבִים
הַיּוֹם", הַרְבֵּה הַכְּעִסְתֶּם לְמָקוֹם וְלֹא
עָשִׂה אֶתְכֶם כְּלֵיה, וְהָרִי "אַתֶּם"
קְיָמִים - זֶה פִּירוּשׁ "נֹצְבִים".

(יב) לְמַעַן הָקִים אֶתְךָ הַיּוֹם לֹא לְעַם
- כֹּל־כֵּךְ הוּא נִכְנָס לְטֶרַח -
לְהַכְנִיסְכֶם בְּבְרִית. וְכִ"תוֹרַת מִנְחָם"
כַּתְּב, שְׁמוֹלְשׁוֹן "נִכְנָס לְטֶרַח" מִשְׁמַע,
שְׂגֵם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עֲצֻמוֹ עֵבֶר
כְּבִיכּוֹל בֵּין הַמְּחִיצוֹת.
"לְמַעַן" קָיָם - זֶה פִּירוּשׁ "הַקִּים",
מְלִשׁוֹן קָיָם וְלֹא מְלִשׁוֹן הַקְּמָה, שְׂהָרִי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִהְיּוּ לְעַם כְּבָר בְּמַעֲמַד הַר
סִינַי, אֶלְא הַבְּנֵה שֶׁיְהִי לָזֶה קָיָם
תְּמִידִי (הַרְבֵּי).
"אַתְךָ" לְפָנָיו - זֶה פִּירוּשׁ "לֹא", וְשִׁנָּה
לְפֶרֶשׁ "לְפָנָיו", מִפְּנֵי שְׂאֵם יִשְׂרָאֵל הֵם
רַק עִם ה' בְּלִבָּךְ, אֲזִי יֵשׁ אֶפְשָׁרוֹת
לְהַתְּרַחֵק מִמֶּנּוּ, אֶבֶל בְּשְׁעוֹמְדִים לְפָנָיו,
יַחַד אִתּוֹ כְּבִיכּוֹל, אִין שׁוּם אֶפְשָׁרוֹת
שְׂבְרִית זו תּוֹחֵלֵשׁ (הַרְבֵּי).
"לְעַם", "וְהוּא יְהִי לָךְ לְאַלְהִים",
לְפִי שֶׁ"דִּבַּר לָךְ" - לְכַאֲוָה פִּירוּשׁוֹ:
דִּבַּר עֲלֶיךָ.
וְ"נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם" שְׂאֵל לְהַחֲלִיף
אֶת זֶרְעוֹ בְּאַמָּה אַחֲרַי - רָאָה רַשִׁי
שְׁמוֹת לֵב, יג.

כֵּךְ הוּא אוֹסֵר אֶתְכֶם בְּשִׁבוּעוֹת
הַלָּלוּ, שְׂאֵל תִּקְנִיטוּהוּ, אַחַר שֶׁהוּא
אִינוֹ יָכוֹל לְהַבְדִּיל מִכֶּם. עַד כַּאֲן
פִּרְשִׁיתִי לְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל פֶּרֶשֶׁה. -
פִּירוּשׁ: אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שְׂצוֹרְךָ הַבְּרִית
וְהָאֵלָה הַזֹּאת הוּא: "לְמַעַן הָקִים אוֹתְךָ
הַיּוֹם לֹא לְעַם", שְׂהָרִי צוֹרְךָ הַבְּרִית
וְהָאֵלָה הַזֹּאת, אִינוֹ אֶלְא כְּדִי יִשְׁפַּחְדוּ